

बहर संपादप्याची

शणै गोंयबाबांले बरपावळींतली कोंकणी आनी कोंकणीचें प्रमाणीकरण

शणै गोंयबाबांले बरपावळींतली कोंकणी

आनी अंत्रुजी मोड

कोंकणीच्या साहित्यीक मोडीं भितल्ली सगळ्यांत भुरगी अंत्रुजी मोड शणै गोंयबाबांले बरपावळीक लागून साहित्याचे माचयेर पावली अशें जुझे पेरैरा, ओलिन्हीन्यु गॉमिश हे जाणकार मानतात. कोंकणी शिक्षकांनीय सामान्यतायेन हेंच मत्त उखलून धरिल्लें पळोवंक मेळटा. पूण सारकी बारीकसाण घेतकच, शणै गोंयबाब आनी तांच्या प्रभावांतल्यान कोंकणींत साहित्यनिर्मणी करूंक लागिल्ले तांचे पिळगेंतले आनी उपरांतच्या दोन-तीन पिळग्यांतले बरोवपी शणै गोंयबाबांल्याच पोट-समाजांतले आसले तरी ते सगळे अंत्रुजी मोडींत बरयताले अशें म्हणप समा दिसना. रामचंद्र शंकर नायक, रामचंद्र पांडुरंग वैद्य, बाकीबाब बोरकार, लक्ष्मणराव सरदेसाय, रवीन्द्र केळेकार हे बरोवपी अंत्रुजकार खरे, पूण काशिनाथ श्रीधर नायक, रामचंद्र नारायण नायक हे शणै गोंयबाबांल्याच प्रभावांतल्यान कोंकणी कडेन पाविल्ले बरोवपी अंत्रुजकार नाशिल्ले. खासा शणै गोंयबाबूच अंत्रुजचे न्हय, भतग्रामांतले आसले. ह्या सगळ्या बरोवप्यांचे कोंकणींतलीं समान लक्षणां मुखेलपणान तांचे सामाजीक बोलयेचीं समान लक्षणां आशिल्लीं आनी सगळ्यांचेर शणै गोंयबाबांल्या भाशीक प्रयोगांचो प्रभाव आशिल्लो अशें म्हणूं येता.

कोंकणी भाशेचें जैत पुस्तकांत शणै गोंयबाब अंत्रुजी कोंकणीची आपणाक आशिल्ली ओड उकती करतात. ते बरयतात:

“म्हाका जाल्यार फोंडें म्हालांतल्या लोकांची भास गोड लागता. हांव जेन्ना जेन्ना अंत्रुजेंत पावतां तेन्ना तेन्ना बामणांपासून कुळवाड्यामेरेन सगळ्यांची भास कान दिवन आयकतां आनी तांतूतलीं कांय कांय सुरबूस उतरां आनी वाक्यां म्हजे भोंवडेचे पटयेंत मुजरत बरीन दवरून, वेळ येत तेन्ना, म्हज्या बरपांत तांचो मोट्या कौतुकान आनी अभिमानान उपयोग करतां. ते भाशेंत एके तरेचें गीत घुमघुमता. साळोरेच्या

सुराभाशेन तिचो नाद नाजुक, मंजुळ बरो जाता.”

शणै गोंयबाबांले हे म्हणणेचो अर्थ ते अंत्रुजी मोडींत बरयताले असो करूं नजस. सकल दिल्ल्यो देखी पळोवच्यो:

१. अ. “इंग्रजी शिकपाची तांकां [गोंयकारांक] वान्सा नासून मराठिचोच मोग लागला जाल्यार, ती भास कितलीय दुबळी आसली तरी आपणांक जाय देखून आपुण ती शिकतल्यो अशें ताणीं खुशाल म्हणचें.”

आ. “आमी सुखी जातल्यो. सगळ्यांक सुखी करतल्यो.”

‘शिकतल्यो’, ‘जातल्यो’, ‘करतल्यो’ ह्या क्रियापदांच्या पयल्या पुरुशाच्या पुल्लिंगी भोववचनाच्या रुपांचे सुवातेर अंत्रुजी मोडींत ‘शिकतले’, ‘जातले’, ‘करतले’ हीं रुपां मेळटात. शणै गोंयबाबांल्या बरपांत आयिल्लीं रुपां दिवचल, पेडणें वाटारांतल्या मोडींनी घोळिल्लीं पळोवंक मेळटात.

२. अ. “म्हाल उतरावचें एक घर”

आ. “तारवा बांदचो आनी दारुगुळो दवरचो जागो”

‘उतरावचें’, ‘बांदचो’, ‘दवरचो’ हे तरेच्या रुपां बदला अंत्रुजी कोंकणींत ‘उतरावपाचें’, ‘बांदपाचो’, ‘दवरपाचो’ हे तरेचीं रुपां घोळटात. शणै गोंयबाबांले बरपावळींतलीं

रुपां कारवारचे मोडींत घोळटात. पेडणेंचे बोलयेंतल्या ‘उतरावुचें’, ‘बांदुचो’, ‘दवरुचो’ सारकेल्या रुपांकूय तीं लागीं आसात.

शणै गोंयबाबांल्या बरपांतली कोंकणी कोंकणीचे खंयचेय एके समाजीक वा थळावे बोलयेचे शिमे भितर रावना.

हयो देखी पळोवच्यो —

१. “संवसारांतल्यो हेर भासो आनी ‘हिंदुकारां’ली खासा मराठी भास ह्या लक्षणाक कितलोसो पाळो दितात तो पळोया. तांगेले चड संवकळेचे आनी अपुर्बायेचे मराठी सरस्पतिचेंच रूप आमी बारकायेन चोंवया.”

‘पळोया’ आनी ‘चोंवया’ हीं समानार्थी उतरां खरीं. पूण ‘पळोया’ सामान्यतायेन हिन्दू बोलयांनी घोळपी उतर जाल्यार ‘चोंवया’ उतर गोंयांत तरी कांय क्रिस्तांव बोलयांनी घोळपी उतर. शणै गोंयबाब

दोनूय उतरांक वांगडा, एके माचयेर, घोळपाची संद दितात.

२. "...तांगेल्या तोंडाची नुरा कशी कित्रो जाता ती चिके बाकायेन ध्यानांत घेवन..."

'चिके' हें कन्नड भाशेंतल्यान आयिल्लें. (<चिककु 'ल्हान') द्रविडी मुळाचें उतर. शणै गोंयबाबांले नीज बोलयेंतूच न्हय तर गोंयचे खंयचेच कोंकणी बोलयेंत तें घोळना. कर्नाटकांतल्या दक्षीण कॅनरा जिल्ल्यांतल्या कोंकणी लोकांचे जिबेर घोळपी ह्या उतराचो शणै गोंयबाब आपणाल्या बरपांत वापर करतात.

३. "...हिंदू लोक सदांच पोरण्या वस्तिंचे आनी पोरण्या चार्लिंचे जबर अभिमानी..."

'जबर' हें मुखेलपणान क्रिस्तांव बोलयांनी घोळपी उतर शणै गोंयबाब आपणाल्या बरपांत वापरतात.

४. आल्बुकर्कान गोंय कशें जिखलें ह्या बरपांत खूब कडेन कोंकणीचे एके खाशेले समाजीक बोलयेंत मेळपी अतिपूर्ण भूतकाळाचीं रुपां आयिल्लीं पळोवंक मेळटात. देखी:

१. "तेन्नापासून ताच्या मनांत गोंय शार भरल्लें..."

२. "सवाअी गोंय शाराक आदींच भुलल्लो..."

३. "तांचो वेपार सामकोच बुडल्लो म्हळ्यार कामायता..."

४. "...गोंयां अेक जोगी आयल्लो..."

५. "...गोंयच्या बंदरांत तळमळल्ल्या फिर्मांनी..."

हे भाशेन, शणै गोंयबाबांल्या बरपांतले भाशेंत वेगळ्या वेगळ्या कोंकणी मोडींचे प्रवाह येवन मेळ्ळ्यात. कोंकणी विशींची तांगेली नदर आनी कोंकणीचो तांचो अभ्यास - दोनांयचें पडबिंब तांच्या बरपांत पडलां. ते आपले वांगडा एक 'भोंवडे पटी' बाळगिताले आनी तांचें लक्ष ओडून घेवपी उतरां तातूंत बरोवन दवरताले; उपरांत तांचो आपणाल्या बरपांत वापर करताले म्हणपाचें तेच सांगतात. हाचे वयल्यान, तांचे व्यक्ती-बोलयेक भुगोलीक आनी समाजीक आंग आसलें तरी तांच्या बरपांतली कोंकणी तांच्या अभ्यासांतल्यान आनी स्वाध्यायांतल्यान घडिल्ली, तिका कोंकणीचे अमकेच एके मोडीचे फास्केत बसोवं नजड अशेंच म्हणप समा दिसता. शणै गोंयबाबाले कोंकणीचेर अंत्रुजीचो चड प्रभाव आशिल्लो अशें म्हणटलीं जाल्यार ते नदरेन व्याकरण आनी उतरावळ ह्या दोनूय आंगांनी अभ्यास जावंक जाय. तसो अजून मेरेन तरी जावंक ना.

उतरां विशींचें शणै गोंयबाबांलें धोरण

शणै गोंयबाबांली बरपावळ वाचतना एक गजाल लक्ष ओडटा, ती म्हळ्यार, कोंकणी कडेन पळोवपाची तांची अभ्यासू आनी प्रयोगशीळ नदर. कोंकणीच्या निजाचो थाव घेवपाचो तांगेलो यत्नूच तांगेले बरपावळींतल्यान उक्तो जाला. खंयचीं वा कसले तरेचीं उतरां वापरचीं, खंयचीं वापरचीं न्हय हे विशींचें एक धोरणूय तांणी स्पश्टपणान आपणायल्लें पळोवंक मेळटा.

प्राकृत भासांतलीं उतरां तीन तयारीं आसतात अशें संस्कृत जाणकार मानतात - तत्सम, तद्भव आनी देश्य. संस्कृत भाशेंतल्यान तरया तशीं घेतिल्लीं उतरां म्हळ्यार 'तत्सम' उतरां. प्राकृत भाशेच्या सभावाक

धरून, बदलून घेतिल्लीं मूळ संस्कृत उतरां म्हळ्यार 'तद्भव' उतरां, आनी संस्कृत मुळाचीं न्हय, पूण वेगळ्या थळाव्या प्रभावांतल्यान आयिल्लीं उतरां म्हळ्यार 'देश्य' उतरां.

ह्या तिनूय तरांच्या उतरां संबंदान शणै गोंयबाबांली एक नदर आसा. ते म्हणटात, कोंकणींत तत्समां भोव थोडो आसात. 'उदक' ह्या उतरा सारकेलीं पोरणीं तत्समां आमी राखून दवरूंक जाय. पूण गरज नासतना नवीं तत्समां घेवंक जायना.^{१४}

'घग्घरो' वयल्यान आयिल्लें 'घागरो', 'संघाडी' वयल्यान आयिल्लें 'सांगड', 'सिंबाडी' वयल्यान आयिल्लें 'शिंबरो', 'कोलित्त' वयल्यान आयिल्लें 'कोलती', 'गोहो' वयल्यान आयिल्लें 'घोव', 'बाउल्ली' वयल्यान आयिल्लें 'बावली' हे सारकेलीं कोंकणांतलीं मूळदेशी थळावीं 'देश्य' उतरां कोंकणींत पुरायेन घरावीं जावन रावल्यांत आनी देखून तीं सोडून दिवं नजड अशें शणै गोंयबाब मानतात.^{१५}

पूण कोंकणीचे गिरेस्तकायेचें स्रेय मुखेलपणान संस्कृत तद्भवांक वता^{१६} अशें सांगून येवकार अध्याशांच्या उलोवपांत असल्या तद्भवांची एक लांबचे लांब वळेरी ते दितात. देखी:

अहम् > हांव, चिद्रूप > जित्रूप, माकीन > मगेलो/म्हगेलो, देवकार्य > देवकारें, मातुलानी > मावळण, तृण > तण, ज्ञान > गिन्यान, लाभ > लाव, स्कंध > खांदो, कुलगृह > कुळार, श्रावक > शिवराक, द्रोण > दोणो, दुहिता > धूव, मण्डूक > मांडकी, पुत्र > पुत, चमू > चेंबू, वायु > वाय, वाव, वृक्ष > रूख, ओजस > उजो.^{१७}

संस्कृत तद्भवां उपरांत शणै गोंयबाब बिगर संस्कृत तद्भवां विशींची, म्हळ्यार उरण्या उतरां विशींची, आपणाली भुमिका स्पश्ट करतात. ते म्हणटात, हीं तद्भवां आयज कोंकणींत पुरायेन भरसून गेल्यांत. कांय देखी - कन्नड मुळाचीं बरोवप, दुडू, मांगर; पुर्तुगेज मुळाचीं बांक, बुराख, चावी, चेपें, कल्सांव, कदेल, जनेल, आमोरी; अरबी मुळाचीं-अखेर, तबलें, तुरो, किल्लो; फारसी मुळाचीं अजून, जमीन, तस्त, सतार; इंग्लीश मुळाचीं तिकीट, इजनेर. असल्या उतरां बदला संस्कृत मुळाचीं उतरां घेवपाची निखालूस गरज ना अशें शणै गोंयबाब मानतात.^{१८}

परक्या भासांतलीं तत्सम उतरांय कोंकणींत आसात. पाय, मांय, इरमांव हीं हे तरेचीं पुर्तुगेज तत्सम उतरां तर स्टेशन, सायकल, मोटर हीं असलीं इंग्लीश तत्सम उतरां अशें सांगून शणै गोंयबाब मुखार म्हणटात, असल्या कांय उतरांची कोंकणीक गरज ना. पाय, मांय, इरमांव सारकेलीं पुर्तुगेज तत्सम उतरां आमी परतीं तांच्या कुळारा (पुर्तुगालाक) धाडून दिवंक जाय आनी तांचे बदला आमगेलीं निजाचीं, पुर्विल्लीं आनी घोळटिकेंतलीं आवय, बापूय भाव हींच उतरां घोळोवंक जाय अशें मत्त ते मांडटात.^{१९} मॉसिन्योर दाल्गादांनी आपणाल्या कोंकणी पुर्तुगेज कोशांतूय^{२०} ह्या संदर्भांत हेच तरेची भुमिका घेतल्या. 'लुझितानीझ्मु दिझर्नेसॅसारियु' ('गरजे भायलें पुर्तुगेजीकरण') हो शेरु मारून पुर्तुगेजी कडल्यान घेतिल्ल्या कितल्याश्या उतरांक ते थळावे पर्याय सुचयतात.

"...ज्या परकी अतरांची आमकां गरज ना तीं आमी सोडुंया आनी जांचे बगर आमी अडचतांत तीं आमी राखुंया. तांचे खातीर

आमी संस्कृत कोश उगडून नवीं अुतरां घडोव्या नाका. कसलेंय संस्कृत वा परकें अुतर घेवचे आदीं, आमच्या सांट्याक त्या अर्थाचें अुतर आसा कि ना तें आदीं सोदून पळोव्या आनी तें मेळ्ळें जाल्यार तेंच घोळोव्या. अुतरांची संस्कृत म्होर मारल्या नाका आनी जड-जडावाच्या नादाक लागून आमणेरी सोपी भास कठीण करुंया नाका." १ - हीच, थोडे भितर, शणै गोंयबाबांली भाशे विशींची नदर. हे नदरेंत कोंकणीच्या सगळ्या पोट समाजांक समजत अशें आनी आपलें दिसत अशें कोंकणीचें एक रूप घडोवपाचो हावेस दिश्टी पडटा.

वेगळे वेगळे विशय कोंकणींतल्यान हाताळून शणै गोंयबाब कोंकणीची उकतावपाची तांक वाडयतात. अशें करतना ते केन्ना आशिल्लींच उतरां विस्तारीत अर्थान वापरतात जाल्यार केन्ना कोंकणीच्योच निजाच्यो उतरां घडोवपी प्रक्रिया वापरून तिचे उतरां कोठयेंत नव्या उतरांची भर घालतात. देखी:

१) 'कूस' हें उतर शणै गोंयबाब "प्रत्यय" ह्या अर्थान व्याकरणीक परिभाशेचें उतर म्हण वापरतात. २) 'मुंडकार' हें उतर "भाटकार/मुंडकार" ह्या रूढ अर्था भायर व्हरून 'मुंडकार राजा', 'मुंडकारी राज्य', हे भाशेन "मांडलीक" ह्या अर्थान वापरतात. ३)

२) 'रुखावळ', 'हाडावळ' सारकेल्या कोंकणी जिबेर आशिल्ल्या उतरांचे देखीन ते 'सुर्यावळ', 'गिरावळ', 'जिवावळ' सारकेलीं नवीं उतरां घडयतात. ३) 'धर्मसाळ' ह्या कोंकणी उतरां कोठयेंत आशिल्ल्या उतरांचे देखीन 'ओखतांसाळ' ('दवाखानो') 'विद्या-साळ' ('विद्यालय') सारकेलीं उतरां घडयतात. ३)

शणै गोंयबाबांले साहित्य निर्मणेक कोंकणी-मराठी संघर्शाची फाटभूंय आसा. कोंकणीचें खाशेलेपण, मराठी आनी तिचे मदलें वेगळेपण दाखोवपाची जाणविकाय वा म्हणुया 'ताण' तांगेल्या उतरांच्या वेंचपांत दिश्टी पडटा. देखी:

१. "हांव शूरपणान झुजतालों" २४ ('शौर्या'न न्हय.)
  २. "संवसारांत मेळत ते गजालींत पावलाकणकर्णी पक्षपात, अन्याय आनी क्रूरपण भरिल्लें दिसता." २५ ('अन्याय', 'क्रौर्य' न्हय.)
  ३. "तें पळोवन म्हज्या त्यागीपणाची लोकांक खात्री जाताली." २६ ('त्याग' न्हय.)
  ४. "मनशाची अज्ञांवरुनी नाशी जाली." २७ ('अमरत्व' न्हय.)
  ५. "... धर्म आनी अधर्म, पुण्यताय आनी पातक, सर्ग आनी नर्क ह्यो उतरांच्यो जुंवळ्यो..." २८ ('पुण्य', 'जोडयो' न्हय.)
- हे, कांय कडेन मुजरत तर कांय कडेन नकळटना आपणायल्ले भुमिकेंतल्यान शणै गोंयबाबांली कोंकणी (खरें म्हळ्यार, तांगेल्या बरपांतली कोंकणी) - तांची व्यक्ती-बोली (idiolect) - घडल्या.

कोंकणीचें प्रमाणीकरण

देवनागरी लिपयेंतल्या बरपांत, मुखेलपणान गोंय मेकळिके उपरांत गोंयचे भुयेर फुलून आयिल्ले कोंकणी बरपावळीचे भाशेचेर, शणै गोंयबाबांले व्यक्ती-बोलयेचो, तांगेल्या भाशीक प्रयोगांचो स्पश्ट प्रभाव दिश्टी पडटा. (हे विशीं विस्तारान मुखार केन्नाय.) शणै

गोंयबाबान वापरिल्लीं / घडयल्लीं सगळींच उतरां, वा तांगेल्या बरपांत मेळपी 'आयल्यो', 'गेल्यो' सारकेलीं रुपां आयज घोळणुकेंत नासलीं तरी अशें म्हणूं येता. सुरवेक कोंकणी भाशा मंडळान, उपरांत गोवा कोंकणी अकादेमीन थारायल्ले 'कोंकणी शुद्धलेखनाचे नेम', कोंकणी भाशा मंडळान तयार केल्लीं कोंकणीची मुळाव्या पांवड्या वयली पाठ्यपुस्तकां, माध्यमीक, उच्चमाध्यमीक, पदवी आनी पदव्युत्तर पांवड्यांचेर जावपी कोंकणीचो वापर, 'राष्ट्रमत' / 'सोमार', 'जाग', 'कुळगर', 'बिम्ब', 'सुनापरान्त' बी नेमाळ्यांतल्यान वाचप्यां/ बरोवप्यां म्हऱ्यांत पाविल्ली कोंकणी भास - हांची सगळ्यांची बुन्याद शणै गोंयबाबांले बरपावळीन घाल्या. आनी, ह्या सगळ्या व्यापान आनी वेव्हारान प्रमाण कोंकणीची बुन्याद घाल्या अशें आमच्यांनी म्हणूं येता.

आयज 'सुनापरान्तां'त वेगळ्यो वेगळ्यो समाजीक तश्यो भुगोलीक फाटभूंयो आशिल्ले हिंदू तशे क्रिस्तांव पत्रकार वावुरतात. पूण 'सुनापरान्तां'तली बातमी वाचतना ती 'कोणें' बरयल्या तें सांगूंक येना. तेच भाशेन, गोंयच्या खांची कोनशांतलीं वेगळ्या वेगळ्या पोट-समाजांतलीं हिंदू, क्रिस्तांव (भोव थोड्या प्रमाणांत मुसलमानूय) भुरगीं गोंय विद्यापीठांतल्या कोंकणी विभागांत दर वर्सा एम्.ए. शिकूंक येतात. तांचे 'असायनमेंट' वा परिक्षेक बरयल्ले पेपर वाचतना ते 'कोणें' बरयल्यात तें कळना. कोंकणीच्या प्रमाणीकरणाची ही नाट न्हय व्हय?

तरी आसतना, कोंकणीचें प्रमाणीकरण अजून घडपाचें आसा; केन्ना तरी तें घडटलें वा आमकां जाय आसल्यार तें आमी घडोवपाचें असो समज करून आमी जियेतात. 'अखिल भारतीय पांवड्यार कोंकणीचें प्रमाणीकरण: नियाळ आनी सुचोवण्यो' ह्या, मंगळूरच्यान भायर सरपी 'अमर कोंकणी' नेमाळ्यांत हालींच उजवाडा आयिल्ल्या ५८ पानी 'प्रबंधा'चे सुरवेकूच जेसन पिंटो बरयतात, "गोंय मेकळें जाल्ल्या उपरांत, गोंयांत कोंकणी हो एक विशय म्हण शिकोवची सुरवात जाली. तेन्ना थावन आतां मेरेन सुमार चाळीस वर्सां जायत आयल्यांत. आख्ख्या गोंयचे कोंकणी परजे मुखार, क्रिस्तांव आनी हिंदू बामण आनी बहुजन समाजा मदें एकरुपी कोंकणी भास आजून मेरेन उत्पन्न जांवक ना." २९ कोंकणीच्या प्रमाणीकरणाची पाटी खऱ्यांनीच इतली नितळ-निवळ आसा? म्हाका दिसना.

कोंकणी चळवळीक लागून, मुखेलपणान कोंकणी परिशदांचे आनी साहित्य संमेलनांचे माचये वयल्यान, कोंकणीच्या रासवळ वापरांतल्यान वयर सरिल्लें तिचें प्रमाण रूप कोंकणी चळवळी कडेन जोडिल्ल्या देशाच्या वेगळ्या वेगळ्या वाटारांनी शिंपडिल्ल्या कोंकणी भाशिकांचे थोडे-भोव वळखीचें, संवकळीचें जालां. हे 'वळखी'क लागुनूच गोकुळदास प्रभु सारकेल्या मुळच्या केरळांतल्या कोंकणी कथाकाराच्या कथांतल्या निवेदनांत तें सुबात जोडूंक पावलां.

ह्या प्रमाण रुपाक एक संदर्भ आसा, सगळ्या भासांच्या प्रमाण रुपांक आसता, तसो. ताका एक परंपरा आसा. ह्या संदर्भाची वळख नाशिल्ल्यांक आनी, हे परंपरे भायर आशिल्ल्यांक बरपांतली वा उपचारीक उलोवपांतली कोंकणी केन्ना केन्ना 'विचित्र' वा अनवळखी करी दिसता. घरांत कोंकणी उलोवपी पूण कोंकणी बरोवन वाचून

नकळऽ आशिल्लो कोणूय मदींच केन्नाय 'सुनापरान्त' हातांत घेवन वाचूंक लागता तेन्ना उतरा पावलाक आडखळटा आनी हे 'विचित्र' कोंकणीची टिका करूंक लागता वा तिच्यो भगलो मारूंक लागता हो कोंकणीच्या मळार वावुरतल्या खुबश्या जाणांचो अणभव. असले वाचपी कोंकणीच्या प्रमाण रूपाचे परंपरे भायर आशिल्ल्याची ही गवाय.

प्रमाणीकरण ही एक प्रक्रिया. भाशेचो तरेकवार रासवळ मळांचेर वापर जावंक लागता, आनी खंयचीय एक भास उलोवपी वेगळ्या वेगळ्या वाटारांतलो वा पोट समाजांतलो लोक एके माचयेर घोळूंक लागता तेन्ना ही प्रक्रिया चालीक लागता. कोण तरी बसका घेतलो आनी प्रमाणीकरणाचें धोरण थारायतलो म्हूण ती वाट पळेत रावना. प्रमाणीकरणाचें म्हत्व वळखुपी संस्थांनी वा व्यक्तींनी जाय जाल्यार मुखार सरून हे प्रक्रियेक हातभार लावं येता वा ती अदीक 'न्याय्य' जावची म्हूण कांय पावलांय उबारूं येतात.^{३०} हे नदरेन जेसन पिंटोचो लेख मुजरत वाची सारको आसा. एक प्रमाणभास घडोवपाची वा आपणावपाची कोंकणी लोकांक गरज दिसूंक ना म्हूण जेसनबाब खंती जातात. प्रमाणीकरण बगर कोंकणी अस्मितायूव फाल्यां आमची अस्कतकाय जावन उरतली; कोंकणी फकत बोलयेच्या रूपांत, वाटे फांटे जावन जिवी उरतली हो भंय ते उकतायतात. स्थळांतर, धर्मांतर, वेगळ्यो वेगळ्यो लिपयो, तशेंच मराठीकरण, कानडीकरण, पुर्तुगेजीकरण, इंग्लेजीकरण, मलयाळीकरण — ह्या सगळ्याक लागून कोंकणी संस्कृतायेचे वांटे जाल्यात. ह्या वांट्यांक लागीं हाडटले जाल्यार एकरूपी कोंकणी जाय. "बारदेशी मुळाची मंगळुरकार क्रिस्तांवांची मंगळुरी कोंकणी आनी साश्टी मुळाची गोंयकार सारस्वतांची अंत्रुजी कोंकणींत मेळ हाडून एकरूपी कोंकणी घडोवया" अशें जेसनबाब सांगतात.^{३१} कोंकणी बरपांत घोळपी वेगळे वेगळे पर्याय दिवन आनी तांचे मदल्यान एकरूपीकरण खातीर समा दिसपी पर्याय वेंचून काडून ते हे एकरूपी कोंकणी कडेन पावपाचो मार्ग दाखयतात.^{३२} ह्यो सुचोवण्यो करतना "हांव हांगा जें कितें सुचयतां तें फकत बरोवपांत एकरूपण हाडच्याक. तोंडा वयली भास बदलूंक जाय म्हणलो म्हजो वाद न्हय वा म्हजो ही कोंकणी तरा समस्त कोंकणी लोकांचेर थापची म्हणली येवजण न्हय. फकत बरोवपांत, साहित्यांत, ग्रांथीक मळार कोंकणींत एकरूपण हाडच्याक हो म्हजो ल्हानसो यत्न"^{३३} अशी चत्रायूय ते दितात.

'भाशेचे नियमन' म्हूण अशोक केळकरांचो एक लेख आसा.^{३४} तातूंत प्रमाणीकरणाचे प्रक्रियेचेर तांचीं कांय म्हत्वाचीं निरिक्षणां आयल्यांत. केळकर म्हणटात —

१) खंयच्याय एका वाटाराची आनी समाजाची बोली प्रमाण बोली म्हूण मुखार येता तेन्ना हे नवे 'जापसालदारके'चो तिचेर परिणाम जाले बगर रावना. ही बोली बदल्ले बगर रावना. हांगा ते दोन देखी दितात — एक, हिन्दीची, दुसरी हिन्नीची. मेरठ आनी भोंवतणच्या वाटारांत लोकांचे जिबेर घोळपी 'खडी बोली' हिन्दीचें प्रमाण रूप म्हूण मुखार आयली. पूण हिन्दीचें आयचें प्रमाण रूप आनी आयची मेरठची 'खडी बोली' हांची तुळा केल्यार तांचे भितर खूब वेगळेपण आयिल्लें पळोवंक मेळटा. धर्मग्रंथांतली अभिजात हिन्नी इझाएलान

लोकभास आनी राजभास म्हूण आपणायली. ह्या सुरवेच्या काळार अभिजात हिन्नी आनी जिबे वेली हिन्नी एकूच आशिल्ली. पूण, केळकर सांगतात, सदांच हें नातें अशें उरचेंना. 'जिती-जिवी' हिन्नी अभिजात हिन्नी पसून पयस गेले बगर रावचिना.^{३५}

२) प्रमाण बोली मुळची खंयच्या तरी एका वाटाराची वा वर्गाची बोली आसली तरी इल्लें इल्लें करून हें नातें तुट्टा वा सदळ तरी जाता. भाशेचें प्रमाण रूप खंयच्याय एका वाटाराचें वा वर्गाचें उरना. तें 'सगळ्यांचें' जाता. रशियन भाशेची प्रमाण बोली आदल्या शोषक वर्गाची बोली जाल्ल्यान ती भायर मारची अशें एक मत्त रशियेंत राज्यक्रांती जाले उपरांत मूळ धरूंक लागिल्लें. तेन्ना त्रॉत्स्कीन खंय म्हणिल्लें, प्रमाण रशियन ह्याच वर्गाची बोली, ती ताचेच 'मालकेची' अशें कित्याक म्हूण मानचें? आयज शिक्षणा वरवीं हे बोलयेचीं दारां सगल्यां खातीर उकतीं जाल्यांत. शेतकार-कामगारूय आतां हे बोलयेंत उलयतले.^{३६}

विविधतायेन भरिल्लो भाशीक समाज खंयचीय एक बोली प्रमाण बोली म्हूण आपणायता तेन्ना सुरवेक एकजिनसी आशिल्ले प्रमाण बोलयेचें विघटन जावन प्रमाण-बोली-कूळ तयार जाता. प्रमाण इंग्लीश आनी प्रमाण हिन्दीचें अशें जालां. देखीक, आगन्यांतले प्रमाण हिन्दीचेर ब्रज भाशेचे संस्कार आसात, पटण्यांतले प्रमाण हिन्दीचेर भोजपुरी, मगही, मैथिली ह्या भासांचे संस्कार आसात.^{३७} वाटारां प्रमाण उच्चारणाचे घाटणेंत आनी हेळ्यांत तशें उतरावळींतूय वेगळेपण आसा.

३) प्रमाणेतर बोलयांतलीं कितलींशीं उतरां प्रमाण बोलयेंत येवन थिरावतात आनी हे भाशेन प्रमाण बोली समृद्ध जायत वता. प्रमाण बोलयेक जिविताच्या सगळ्या मळांक आफुडचें पडटा. असल्या वेळार बोलयां कडल्यान उतरां घेवप गरजेचेंय जाता.^{३८}

प्रमाणीकरणाचीं हीं लक्षणां शाणे गोंयबाबाले बरपावळींतल्यान आनी तिच्या प्रभावांतल्यान वयर सरिल्ल्या आनी प्रमाण म्हणू येत अशें रूप घेवंक पाविल्ल्या कोंकणीच्या रूपांत दिश्टी पडटात. कोंकणी भाशीक-समाज वेगळ्या वेगळ्या लिपयांच्या वण्टींनी वांटून वचूंक नाशिल्लो जाल्यार ह्या रूपाची पसवण कोंकणी भाशीक-समाजांत अदीक वेगान जावपाची, आनी वेगळ्या वेगळ्या कोंकणी पोट समाजांक प्रमाणीकरणाचे प्रक्रियेंत अदीक नेटान वांटोय घेवंक मेळपाचो. तेच भाशेन, गोंयांत राजभाशेच्या कायद्याचेर कारवाय जाल्ली जाल्यार कोंकणीच्या प्रमाणीकरणाक अदीक वेग, अदीक नेट मेळपाचो.

निमाणें,

कोंकणीच्या प्रमाणीकरणाचो विचार करतना निखटो कोंकणी भाशेचोच संदर्भ घेवन चलचेंना. समाजभासविज्ञानाचो अभ्यासूय हिसपांत घेवचो पडटलो. कोंकणी मुखार सरतली जाल्यार 'कित्याक जाय तें प्रमाणीकरण' अशें म्हणूंक मेळचेंना, आनी प्रमाणीकरण जाय जाल्यार 'कित्याक ती एक लिपी' ही भुमिकाय उपकरा पडची ना हें जेसन पिंटोचें पटलां. देखून ते कोंकणी परजेक सांगतात, "१९३९ थावन [कोंकणी परिशदेच्या पयल्या अधिवेशना सावन] चलचो हो वावर, एकवटपणाचो वावर 'आपणाचेंच खरें' वा 'विविधतायेंत एकवट'

म्हणून नश्ट करचो नाका. उगडास दवरात 'एकवटांत चड बळ आसा.'^{११} जेसनबाबान आतां प्रमाणीकरणा विशीं समाजभासविज्ञानाचो अभ्यास कितें सांगता ताचोय अभ्यास करचो. कोंकणीच्या मळार वावुरतना पडिल्ले कांय प्रस्न, जावपी कांय हुस्के ह्या अभ्यासांतल्यान अचळय सुटावे जावं येतात.

१. Jose Pereira. *Literary Konkani: A Brief History* (Panaji: Goa Konkani Akademi. 1990) 48; ओलिव्ह्हेर्यु गोगिश, *कोंकणी सरस्पतिचो इतिहास. एक सुपुल्लो नियाळ* (चांदर: कोंकणी सरस्पत प्रकाशन, १९८९) ६९. जेसन पिंटो हो प्रमाणीकरणाची गरज वळखल्लो कोंकणी अभ्यासपीय ह्याच मत्ताचो. पळेयात: जेसन पिंटो, 'अखिल भारतीय पांवड्यार कोंकणीचें प्रमाणीकरण - नियाळ आनी सुचोवण्यो', अगर कोंकणी, आंक ५२, जानेवारी २०१०, पानां: १४६, १४७.
२. शणै गोंयबाब, *कोंकणी भाशेचें जैत* (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९३०) १९.
३. वयलोच संदर्भ: २९.
४. वयलोच संदर्भ: ३४.
५. १ अ आनी आ ह्या देखींतलो कर्तो पुल्लिंगी म्हणपाचें निखटें ह्या वाक्यां वयल्यान सांगूंक जायना. वाक्यां आदल्या आनी उपरांतच्या वाक्यांच्या संदर्भांतल्यान कर्तो पुल्लिंगी म्हणपाचें स्पश्ट जाता.
६. शणै गोंयबाब, *आल्बुकेर्कान गोंय कशें जिखलें* (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९५५) ७.
७. शणै गोंयबाब १९३०: ३५.
८. वयलोच संदर्भ: ४३.
९. शणै गोंयबाब १९५५: ३.
१०. वयलोच संदर्भ: ५.
११. वयलोच संदर्भ: १५.
१२. वयलोच संदर्भ: २४.
१३. वयलोच संदर्भ: ५४.
१४. शणै गोंयबाब, *वेवकार अध्यक्षांलें उलोवप* (मुंबय, गोमंतक छापखानो, १९४५) ६७.
१५. वयलोच संदर्भ: ६७-७०.

१६. वयलोच संदर्भ: ७०, ७१.
१७. वयलोच संदर्भ: ७१.
१८. Sebastiao Rodolpho Dalgado, *Diccionario Konkani-Portuguez: Philologico - Etymologico* Mumbai: Typographia do "Indu-Prakash", 1893.
१९. शणै गोंयबाब १९४५: ७१.
२०. शणै गोंयबाब, *कोंकणिची व्याकरणी बांटावळ*, (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९४९) ३१.
२१. शणै गोंयबाब, *गोमन्तोपनिषत् खंड I* (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९३३). दुसरी उजवाडावणी, (मडगांव: कोंकणी भाशा मंडळ, १९८९) ८२.
२२. शणै गोंयबाब: *गोमन्तोपनिषत्, खंड II*, (मुंबय: गोमंतक छापखानो, १९३३) २७६.
२३. वयलोच संदर्भ: १८१.
२४. शणै गोंयबाब १९८९: ८७.
२५. शणै गोंयबाब १९३३: २६०, २६१.
२६. वयलोच संदर्भ: १८५.
२७. वयलोच संदर्भ: १२६.
२८. वयलोच संदर्भ: १६७.
२९. जेसन पिंटो २०१०: ११६.
३०. कोंकणी वेव्हारांत आयज घोळणुकेंत आशिल्ले 'कोंकणी शुद्धलेखनाचे नेम' कोंकणीच्या प्रमाणीकरणाचे प्रक्रियेचोच एक वांटो. व्यक्ती तश्यो संस्था मुखार सरिल्ल्यान ते घडूंक पावल्यात.
३१. जेसन पिंटो २०१०: १५१.
३२. वयलोच संदर्भ: १५२-१७०.
३३. वयलोच संदर्भ: १५२.
३४. अशोक केळकर, 'भाशेचे नियमन' (१९६७), *वेव्हारां: भाशा आणि भाशाव्यवहार* (मुंबय: मॅजेटिक बुक स्टॉल, १९८३) ५९-७६.
३५. वयलोच संदर्भ: ६५, ६६.
३६. वयलोच संदर्भ: ६६.
३७. वयलोच संदर्भ: ६६, ६७.
३८. वयलोच संदर्भ: ६८.
३९. जेसन पिंटो २०१०: १५०.